

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD			PESEL													
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

*miejsce
na naklejkę*

dysleksja

**EGZAMIN MATURALNY
Z JEZYKA BIAŁORUSKIEGO
POZIOM ROZSZERZONY**

DATA: **22 maja 2015 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 8 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MOB-R1_1P-152

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Тэма 1. На аснове дадзенага фрагмента тэксту прадстаў праблему і паразважай над ёй. Карытайся тэзісам і думкамі Лідзіі Савік, і звярніся да іншага тэксту культуры. Твая праца павінна налічваць не менш чым 300 слоў.

Лідзія Савік

Вяртанне да вытокаў

(скарочана)

І ўсё ж вымушаная эміграцыя – найвялікшая бяда для чалавека, асабліва для творцаў, бо яшчэ Адам Міцкевіч, стаўшы эмігрантам, сцвярджаў, што «паэзія – гэта Айчына». Нездарма асновай тэматычнага накірунку творчасці пісьменнікаў-эмігрантаў стала Бацькаўшчына, нацыянальна-гістарычная праблематыка. [...] Паэты, пражыці на замежжы, працягваючы ў пэўным сэнсе традыцыі нашаніўства, імкнуліся стварыць нешта новае ў беларускай літаратуры, хоць і былі адлучаны ад літаратурнага і культурнага працэсу на радзіме, разумеючы, што пры камуністах яны ды іхняя творчасць ніколі не вернуцца на Беларусь. Аднак і на эміграцыі пісьменнікі, асабліва напачатку, трапілі ў вельмі складаныя ўмовы. Не маючы прэстыжных спецыяльнасцяў, не валодаючы англійскай мовай, ніхто з іх не жыў з пісьменніцкай дзейнасці. Усе мусілі ўладкоўвацца на самыя розныя работы, якія давалі хоць нейкі заробак дзеля пражыцця, і толькі ў рэдкія вольныя хвіліны аддаваліся творчасці. Беларуская эміграцыя ў ЗША, як і ў іншых краінах далёкага замежжа, наагул лічыцца па матэрыяльным становішчы сярэднестатыстычнай у адрозненне ад рускай, яўрэйскай, польскай, украінскай, у яе асяроддзі няма асабліва багатых сем'яў, фундатараў, якія б маглі фінансаваць выданні кніг, часопісаў. Усё гэта робіцца праз розныя фонды, ахвяраванні землякоў. Таму выхад кожнай кнігі, паэтычнага зборніка, часопіса, газеты – прыемная і агульназначная падзея для ўсяго эмігранцкага асяродку. [...]

Пры ўсёй разнастайнасці мастакоўскіх індывідуальнасцяў, узроўню таленту аднолькавым у пісьменнікаў-эмігрантаў было адно пачуццё: бязмежная любоў да роднай зямлі, сум па ёй, боль за яе. Таму і пераемнасць вобразных асацыяцый, падабенства лірычных ходаў, блізкасць настрояў і інтанацый, асабліва ў паэзіі, былі натуральнымі і непазбежнымі. Колькі разоў у розных паэтаў згадвалася пра сны аб радзіме, тугу па родных мясцінах, характэрнае беларускае прыроды – і заўсёды абуджалі яны тыя ж пачуцці любові, болю, тугі – і гэта не штамп, не запазычанне, не перапева, а ў кожнага сваё, адпакутаванае, кожны раз новы водгук душы творцы і новае чытацкае суперажыванне. І калі гаварыць пра жанравае развіццё эмігранцкай літаратуры, то найбольшыя здабыткі назіраюцца менавіта ў паэзіі. [...]

Пісьменнікі-эмігранты, асабліва пражыці, імкнучыся застацца ў гістарычнай перспектыве сваёй нацыі, таксама выкарыстоўвалі традыцыйныя формы нарыса, апавядання, аповесці, рамана. [...]

На эміграцыі амаль не развіваліся драматургічныя жанры літаратуры. [...]

Тут правамерна паставіць пытанне: якія адрозненні існуюць паміж эмігранцкай і «падсавецкай» (тэрмін Ант. Адамовіча) літаратурамі? Найперш трэба ўлічваць, што ў пісьменнікаў былі розныя краіны пражывання, розныя ўмовы, абставіны, падзеі, што ўплывалі на іх творчасць. Што ж адбываецца з творцамі, які стаў выгнанцам? Ці можа ён заставацца самім сабой – беларусам, рускім, украінцам, ці можа пісаць? Па-першае, адбываецца як бы раздваенне асобы, што звязана з вялікімі зменамі, якія перажываюць многія пісьменнікі на чужыне. Гэтыя змены – найперш несупадзенне

ўласнай ідэнтыфікацыі з той культурай, у якой даводзіцца цяпер жыць, стан паміж дзвюма культурамі: уласнай, кантакт з якой паступова страчваецца, і новай, да якой напачатку чалавек адчувае непрыманне, адчужэнне. Імкненне да цэльнасці стымулюе адыход у мінулае, мінулае жыццё становіцца падменай жыцця сённяшняга, абцяжаранага ўспамінамі, настальгіяй. І чым горшай была выгнанніцкая доля, асабліва ў першапачатковы перыяд неўладкаванасці, матэрыяльнай нястачы, тым яркавей паўставалі ў памяці абрысы бацькоўскага дому, дзяцінства, юнацтва, воблікі родных. Гэтыя ўспаміны дазвалялі забываць тугу выгнання і душою жыць у згодзе з усім тым святым, добрым, адвечным, чым была для чалавека айчына. Пісьменнікі, пакінуўшы радзіму ў такім стане і ўзросце, як беларускія, мелі дастатковы духоўны і адукацыйны набытак, добра разумелі неабходнасць далучэння да лепшых здабыткаў культуры чужой краіны, наагул да сусветнай культуры. Але найперш яны не згубілі сваю нацыянальную адметнасць. Існуе думка, што паэт на чужыне не можа стварыць нешта значнае, што ён часцей замаўкае. Так здарылася і з многімі беларускімі талентамі. Аднак вядома, што сам па сабе факт знаходжання на чужой зямлі не з'яўляецца перашкодай для творчасці.

Л. Савік, *Вяртанне да вытокаў* [у:] Яна ж, *Пакліканья. Літаратура беларускага замежжжа*, Мінск, 2001, с. 25–28.

Тэма 2. Зрабі параўнаўчы аналіз і інтэрпрэтацыю вершаў. Твая праца павінна налічваць не менш чым 300 слоў.

Наталля Арсеннева

Чарнобыль

Весьні ранак...

Ужо на парозе

я прыпыняю хаду:

надта хораша зноўку бярозы

карагоды на ўзгорках вядуць!

Іх імклівыя рукі на сіні

далячынь ткуць празрысты вугор,

Курапаты,

Чарнобыль,

Хатыні

ім не засцяць ні вёснаў, ні зор.

Мне ж...

мне мроіцца іншае ранне:

Хлопчык з пужкаю... Статак...

раса...

Ўпяршыню ў поле выгнаў ён сяння...

Красавік...

Люба ў сонцы гайсаць!

Сонца ж – скрозь!

Уваччу, у лазовым,

жоўтым пухам прыбраным галлі,

Нат у шчаснасці той, без назову,

ад якое аж сэрца баліць!

І няўпрыцям нікому з худобы чалавечай,

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)